

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

ECB speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses eiro zonai

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2004. gada 20. augustam, ECB speciālisti sagatavojuši eiro zonas makroekonomiskās attīstības iespēju aplēses.¹

ECB speciālistu iespēju aplēšu pamatā ir vairāki pieņēmumi par procentu likmēm, valūtas maiņas kursiem, naftas cenām, pasaules tirdzniecību ārpus eiro zonas un fiskālo politiku. Tostarp formāli pieņemts, ka iespēju aplēšu periodā tirgus īstermiņa procentu likmes un valūtu savstarpējie maiņas kursi nemainīsies. Tehniskie pieņēmumi attiecībā uz ilgtermiņa procentu likmēm un gan naftas, gan ar enerģētiku nesaistīto preču cenām tiek balstīti uz tirgus gaidām.² Pieņēmumi attiecībā uz fiskālo politiku tiek balstīti uz valstu budžeta plāniem atsevišķās eiro zonas dalībvalstīs. Tie ietver tikai tos politikas pasākumus, kuri jau apstiprināti valstu parlamentos vai kuri jau detalizēti izstrādāti un kuri likumdošanas procesā varētu tikt pieņemti.

Lai parādītu ar aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Diapazonus veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību.

Pieņēmumi, kas attiecas uz starptautisko vidi

Paredzams, ka pasaules tautsaimniecības atveseļošanās ārpus eiro zonas aplēšu periodā saglabāsies stabila. Gaidāms, ka pasaules izaugsmes tempu joprojām galvenokārt noteiks ASV un Āzija (izņemot Japānu). Paredzams, ka arī pārējos reģionos, ko labvēlīgi ietekmēja globālo apstākļu uzlabošanās 2003. gadā, saimnieciskā darbība saglabāsies dinamiska un būs vienmērīgāk sadalīta. Taču gaidāms, ka pasaules reālā IKP pieauguma temps ārpus eiro zonas saglabāsies nedaudz lēnāks nekā 2003. gada beigās un 2004. gada 1. ceturksnī novērotais straujais pieauguma temps, jo atlabšana ir sasniegusi augstāku attīstības pakāpi un ekonomikas politika atkal pakāpeniski kļūst neitrālāka.

Paredzams, ka pasaules reālā IKP gada vidējais pieaugums ārpus eiro zonas 2005. gadā būs aptuveni 5.5%, bet 2005. gadā – 4.5%. Tiek pieņemts, ka pasaules tirdzniecības pieauguma un pasaules reālā IKP pieauguma tendences būs līdzīgas. Gaidāms, ka gan 2004., gan 2005. gadā pieaugums eiro zonas ārējos eksporta tirgos būs aptuveni 8%.

¹ ECB speciālistu iespēju aplēses papildina Eirosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses, ko divas reizes gadā kopīgi sagatavo ECB un eiro zonas nacionālo centrālo banku eksperti. Izmantotās metodes atbilst Eirosistēmas speciālistu iespēju aplēsēs izmantotajām metodēm, kas aprakstītas dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* (ECB, 2001. gada jūnijs).

² Pieņemts, ka īstermiņa procentu likmes, kuras mēra ar 3 mēnešu EURIBOR, aplēšu periodā saglabāsies nemainīgas nedaudz virs 2.1%. Tehniskais pieņēmums par valūtas maiņas kursu nemainīgumu nozīmē, ka eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru šajā periodā saglabāsies 1.21 un ka efektīvais eiro kurss par 2.0% pārsniegs 2003. gada vidējo līmeni. Tirgus gaidas attiecībā uz eiro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālo peļņas likmi rāda, ka aplēšu perioda beigās gaidāms neliels kāpums no vidēji 4.3% 2004. gadā līdz vidēji 4.6% 2005. gadā. Pieņemts, ka 2004. gadā ar enerģētiku nesaistīto preču gada vidējās cenas, kas izteiktas ASV dolāros, paaugstināsies par 17%, bet 2005. gadā tās pamatos nemainīsies. Pamatojoties uz tendencēm biržās tirgto nākotnes darījumu tirgū, pieņemts, ka gada vidējās naftas cenas 2004. gadā būs 36.6 ASV dolāri par barelu un 2005. gadā – 36.8 ASV dolāri par barelu. Tomēr pēdējos gados naftas cenas bieži bijušas augstākas, nekā norādīja nākotnes darījumu tirgi. Naftas cenas, kas pārsniegtu pieņēmumus, negatīvi ietekmētu IKP pieaugumu un radītu spēcīgāku inflācijas pieaugumu.

Galvenie rezultāti

Paredzams, ka saimnieciskā darbība eiro zonā būs nedaudz spraigāka, nekā paredzēta 2004. gada jūnija "Mēneša Biļetenā" publicētajās Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajās iespēju aplēsēs. Vispārējā SPCI pieauguma tempa iespēju aplēses ir mazliet paaugstinātas, atspoguļojot augstākas naftas cenas.

Reālā IKP pieauguma aplēses

Saskaņā ar Eurostat aplēsēm eiro zonas reālā IKP pieauguma temps salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni šā gada 2. ceturksnī bija 0.5% (1. ceturksnī – 0.6%). Gaidāms, ka ceturkšņa pieauguma temps aplēšu periodā saglabāsies aptuveni šādā līmenī. Paredzams, ka IKP gada vidējais pieaugums 2004. gadā palielināsies līdz 1.6–2.2%, bet 2005. gadā būs 1.8–2.8%. Gaidāms, ka straujais eksporta pieaugums, uz ko norāda pieņēmums par joprojām spēcīgu ārējo pieprasījumu, šā gada laikā pakāpeniski sāks ietekmēt arī iekšzemes pieprasījumu. Paredzams, ka vispārējā nodarbinātība 2004. gadā uzlabosies lēnām, pieņemoties spēkā 2005. gadā, bet bezdarba līmenim 2005. gadā būtu jākrītas.

Paredzams, ka no iekšzemes izdevumu komponentiem palielināsies privātais patēriņš tāpat kā izmantojamie ienākumi visā eiro zonā, bet majsaimniecību uzkrājumu daļa aplēšu periodā pamatos nemainīsies. Paredzams, ka majsaimniecību reāli izmantojamie ienākumi 2005. gadā salīdzinājumā ar 2004. gada vājo pieaugumu palielināsies – to veicinās spējāks nodarbinātības pieaugums un augstāki reālie algu ienākumi. Lai gan, uzlabojoties darba tirgus apstākļiem, patērētāju konfidencei vajadzētu pieaugt, saglabāsies augsts uzkrājumu līmenis sakarā ar bažām par valsts finanšu virzību, īpaši valsts veselības aprūpes un pensiju sistēmas ilgtermiņa perspektīvām. Paredzamo kopējo ieguldījumu apjoma uzlabošanas galvenokārt nosaka uzņēmumu ieguldījumi, ko veicina pasaules tautsaimniecības vides uzlabošanās un zems reālo procentu likmju līmenis. Paredzams, ka iespēju aplēšu periodā pēc triju gadu krituma pieaugs arī privātie ieguldījumi mājoklī.

Cenu un izmaksu iespēju aplēses

Paredzams, ka 2004. gadā vispārējā Saskaņotā patēriņa cenu indeksa (SPCI) vidējais pieauguma temps būs 2.1–2.3%, bet 2005. gadā – 1.3–2.3%. Pamatojoties uz minētajiem pieņēmumiem par naftas cenām, paredzams, ka enerģētikas sastāvdaļa 2004. gadā dos būtisku ieguldījumu SPCI inflācijā, bet 2005. gadā tās ietekme būs tikai mērena. Paredzams, ka ar enerģētiku nesaistītās SPCI sastāvdaļas pieauguma temps 2005. gadā mazliet samazināsies, atspoguļojot neliela iekšzemes izmaksu spiediena saglabāšanos un ierobežoto importa cenu pieaugumu. Turklāt saskaņā ar fiskālajiem pieņēmumiem netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu pieauguma ietekme 2005. gadā būs mazāka salīdzinājumā ar 2004. gadā veiktajiem būtiskajiem pasākumiem.

Lai gan pēdējā laikā novērots naftas cenu kāpums, paredzams, ka 2004. gadā agrākā eiro kursa kāpuma novēlotās ietekmes dēļ saglabāsies relatīvi zemas importa cenas. 2005. gadā paredzama tikai neliela importa cenu celšanās, pieņemot, ka šajā periodā preču cenas gandrīz nemainīsies.

Pieņemts, ka nominālās darba samaksas uz vienu darbinieku pieaugums aplēšu periodā būs mērens. Šajā aplēsē ņemtas vērā kārtējās vienošanās par algām un paredzamā mērenā darba tirgus apstākļu uzlabošanās, taču tas ir atkarīgs arī no pieņēmuma, ka neīstenosies augošo naftas cenu netiešā iedarbība uz nominālo darba samaksu. Pasaules reālā IKP pieauguma un nodarbinātības līmeņa aplēses rāda, ka aplēšu periodā saglabāsies relatīvi straujš darba ražības pieaugums. Tādējādi paredzams, ka 2004. un 2005. gadā darbaspēka vienības izmaksu pieaugums joprojām būs ierobežots.

Tabula: Makroekonomiskās iespēju aplēses eiro zonai(gada vidējās pārmaiņas; %)¹⁾

	2003	2004	2005
SPCI	2.1	2.1–2.3	1.3–2.3
Reālais IKP	0.5	1.6–2.2	1.8–2.8
Privātais patēriņš	1.0	1.2–1.6	1.5–2.7
Valdības patēriņš	1.9	0.7–1.7	0.5–1.5
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-0.4	0.8–2.4	2.0–5.2
Eksports (preces un pakalpojumi)	0.3	4.8–7.6	5.6–8.8
Imports (preces un pakalpojumi)	2.1	3.7–6.7	5.3–8.7

1) Katra mainīgā lieluma un perioda robežas noteiktas, pamatojoties uz vidējo absolūto starpību starp faktiskajiem rezultātiem un eiro zonas centrālo banku agrāk veiktajām iespēju aplēsēm. Reālā IKP un tā komponentu aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati.

Salīdzinājums ar 2004. gada jūnija iespēju aplēsēm

Paredzētās eiro zonas reālā IKP pieauguma robežas gan 2004., gan 2005. gadam ir koriģētas un tagad ir mazliet augstākas salīdzinājumā ar 2004. gada jūnija “Mēneša Biļetenā” publicētajām Eirosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēsēm. Šis pieaugums atspoguļo neto eksporta ieguldījuma palielināšanos 2004. gadā.

Salīdzinājumā ar 2004. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm paredzēta nedaudz augstāka vispārējā SPCI gada pieauguma tempa apakšējā robeža. Tas atspoguļo pieņēmumu, ka gan 2004., gan 2005. gadā naftas cenas celsies (attiecīgi par aptuveni 6% un 16%). Šie pieņēmumi nozīmē lielāku enerģētikas sastāvdaļas ieguldījumu vispārējā SPCI, bet paredzams, ka ar enerģētiku nesaistītā sastāvdaļa saglabāsies gandrīz nemainīga salīdzinājumā ar jūnija iespēju aplēsēm.

Tabula: Eirosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu eiro zonai salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2003	2004	2005
SPCI – 2004. g. septembris	2.1	2.1–2.3	1.3–2.3
SPCI – 2004. g. jūnijs	2.1	1.9–2.3	1.1–2.3
Reālais IKP – 2004. g. septembris	0.5	1.6–2.2	1.8–2.8
Reālais IKP – 2004. g. jūnijs	0.5	1.4–2.0	1.7–2.7